

Mirjana Matešić (ur.)
ZBORNİK RADOVA 10.
KONFERENCIJE O DRUŠTVENO
ODGOVORNOM POSLOVANJU
Hrvatski poslovni savjet za održivi razvoj
– HR PSOR, Zagreb, 2018., 356 str.

Hrvatski poslovni savjet za održivi razvoj (HR PSOR) već desetu godinu zaredom uspješno organizira konferenciju posvećenu društveno odgovornom poslovanju (DOP), na kojoj okuplja renomirane predavače iz poslovnog, akademskog i civilnog sektora, te redovito u tiskanom i digitalnom izdanju objavljuje zbornike radova izloženih na konferenciji. Glavni partner u organizaciji Konferencije je Hrvatska gospodarska komora, a suorganizatori su Udruga stručnjaka za održivi razvoj, Hrvatska udruga banaka, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu i tvrtka Hauska & Partner.

Zbornik radova 10. konferencije o društveno odgovornom poslovanju okuplja 25 radova predstavljenih na Konferenciji održanoj 20. i 21. studenoga 2018. godine u Zagrebu. Kako u predgovoru navodi dr. sc. Mirjana Matešić, ravnateljica HR PSOR-a, predsjednica Programskog odbora Konferencije i urednica Zbornika, programom Konferencije 2018. godine dominirale su teme vezane uz 17 Ciljeva održivog razvoja, koji predstavljaju svrhu Programa razvoja UN-2030. Radovi u Zborniku pokrivaju 3 tematska područja, odnosno sekcije: društvo, okoliš i upravljanje. Svi radovi su recenzirani, za dizajn i pripremu za tisak bila je odgovorna Katarina Plećaš, a zbornik je tiskan na ekološkom papiru.

Ulaganje u društveni kapital naslov je Sekcije 1 pod kojom je predstavljeno 8

stručnih i znanstvenih radova, o primjerima dobre prakse ostvarenim u hrvatskim poduzećima.

Radna mjesta u budućnosti uz robotiku rad je mr. sc. Gorane Lipnjak i Zlatka Papa koji raspravlja o sve prisutnijoj robotizaciji i korištenju umjetne inteligencije u različitim sferama rada. S poznavanjem činjenice da je svaka nova generacija robota inteligentnija od prethodne, i da roboti, odnosno, mehanizmi umjetne inteligencije, ne posjeduju dušu, emocije ni moral čovjeka, postavlja se pitanje sigurnosti čovjeka u radnom okruženju robota koje će, u ne tako dalekoj budućnosti, zasigurno biti sveprisutnije. Osim toga, autori govore i o pozitivnim stranama robotizacije poslova koje nam ulijevaju nadu u budućnost širih mogućnosti, kako za zaposlene, tako i za nezaposlene sugrađane.

INA Akademija – interno dijeljenje znanja i promicanje kulture izvrsnosti, rad Brune Kostelac Košir i suradnika, govori o INA Akademiji, platformi za sustavni prijenos internog znanja, promicanje kulture izvrsnosti i vrijednosti organizacije, u kojoj su sudjelovali zaposlenici INA-e zajedno s trenerima-voditeljima radionica. Rad prikazuje zašto je INA organizacija koja u Hrvatskoj prepoznaje važnost i prednost poticanja društveno odgovornog poslovanja.

„Umjetnost štednje“ u Privrednoj banci Zagreb autorica Darije Anić i Danijele Princi Grgat članak je koji govori o radionicama provedenim u 15 hrvatskih gradova, u sklopu projekata inicijative Intese Sanpaolo „Umjetnost štednje“. Svrha projekta bila je educirati mlade, točnije, djecu osnovnoškolske dobi, o financijskoj pismenosti, koja je izrazio niska,

bar u zemljama u kojima posluju članice Intese Sanpaolo inicijative. Radionice su vođene metodom korporativnog volontiranja koja je jedan od oblika društveno odgovornog poslovanja u Hrvatskoj, a sam je projekt, kako autorice zaključuju, primjer edukacije zanimljive djeci te je važan za osvještavanje financijske odgovornosti nadolazećih generacija.

O problemu nasilja nad ženama i nasilja u obitelji te ulozi privatnog sektora u njegovu sprečavanju, govori mr. sc. Marta Krizmanić Pavić u radu koji nosi naslov *Uloga privatnog sektora u sprečavanju nasilja nad ženama i nasilja u obitelji*. Krizmanić Pavić spominje Konvenciju Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, koja je prvi europski obvezujući akt kojim se postavljaju standardi zaštite od nasilja nad ženama i nasilja u obitelji. Autorica zaključuje da je privatni sektor u Hrvatskoj od iznimne važnosti u definiranju nasilja kao nepoželjnog i neprihvatljivog oblika ponašanja koji ne šteti samo izravnim žrtvama, već i društvu općenito te navodi moguće uloge privatnog sektora u sprečavanju tog oblika nasilja.

Judith Siveri Vereš u radu *Sigurnosne putovnice za vanjske izvođače* govori o Sigurnosnim putovnicama, dokumentima koje uvodi STSI d.o.o., članica INA Grupe čije se glavne djelatnosti temelje na visokorizičnim aktivnostima održavanja i proizvodnje u naftnoj industriji. Sigurnosna putovnica okuplja dokumente vezane za zaštitu zdravlja, sigurnost i okoliš koje vanjski radnik (radnik kojeg poslodavac šalje na rad u drugu državu članicu Europske unije) treba posjedovati. Putovnica je tako dokument koji inte-

grira i objedinjava važnu dokumentaciju svakog vanjskog radnika te smanjuje broj potrebne dokumentacije u fizičkom obliku olakšavajući praćenje kompetencija i osposobljenosti vanjskih radnika.

U radu *Razvoj visokog privatnog školstva u Republici Hrvatskoj*, autor Franjo Uzelac navodi prednosti privatnog visokog obrazovanja koje je u Hrvatskoj sve češće i zastupljenije, bez obzira na gospodarsku krizu u državi. Uzelac opisuje primjer privatnog Sveučilišta Libertas i govori o ideji društveno odgovornog poslovanja privatnih fakulteta koja je zasnovana na osposobljavanju mladih poduzetnika koji bi trebali biti samostalniji i slobodniji u odnosu na aktualne poduzetnike koji djeluju u Hrvatskoj.

U sljedećem predsatvljenom radu *Tele2 i Reach for Change – partnerstvom do promjene*, autorica Marijana Grubešić govori o načinu mjerenja društvenog utjecaja i financijskoj održivosti društvenog poduzetništva na primjeru suradnje poslovnog sektora (Tele2) i civilnog društva (međunarodne zaklade Reach for Change) u Hrvatskoj, ističući važnost financijske i stručne podrške društvenim poduzetnicima. Tumači pozitivan utjecaj praktične primjene Cilja 17 „Partnerstvom do cilja – Učvrstiti globalno partnerstvo za održivi razvoj“ na Ciljeve 3 „Zdravlje i blagostanje“, 4 „Kvalitetno obrazovanje“, 8 „Dostojanstven rad i ekonomski rast“ i 10 „Smanjenje nejednakosti“.

Emili Sedlar govori o položaju HIV pozitivnih osoba u Hrvatskoj, kako na karijernom, tako i na društvenom planu. U radu *Zapošljavanje HIV pozitivnih osoba u Hrvatskoj: nemjerljiv znači nezaranan*, autorica raspravlja o tome kako u Hr-

vatskoj do sad nije provedeno nijedno istraživanje vezano uz društveni i karijerni položaj HIV pozitivnih osoba te objašnjava razliku između stigmatizacije, koja se prvenstveno odnosi na negativna mišljenja i stereotipe vezane uz HIV pozitivne osobe i osobe s kojima žive, i diskriminacije, odnosno djelovanja negativnih konotacija – negativnog tretiranja HIV pozitivnih osoba. Autorica daje praktične primjere dobivene razgovorom sa stručnim osobama koje su u uskom doticaju s osobama zaraženim HIV-om te zaključuje kako je situacija u Hrvatskoj, po pitanju odnosa prema HIV pozitivnima, svjetlija no ranije, ali da su edukacija i senzibilizacija javnosti po pitanju HIV-a i HIV pozitivnih osoba prijeko potrebne.

Sekcija 2 naslovljena je *Strateški pristup zaštiti okoliša*, a predstavlja ju 8 stručnih i znanstvenih radova koji se bave procjenom i prikazom praksi u Hrvatskoj koje pridonose zaštiti okoliša i njegovu očuvanju.

Održivo gospodarenje otpadnim jestivim uljima naslov je rada Vesne Kučan Polak i suradnika koji govori o pilot projektu INA-e i tvrtke Agroproteinka, čiji je cilj bilo prikupljanje i recikliranje otpadnog jestivog ulja iz kućanstava u Hrvatskoj. Autori navode kako projekt doprinosi primjeni EU Direktive o promicanju obnovljivih goriva i Strategije Europa 2020. Projekt je pozitivno prihvaćen u lokalnim sredinama u kojima se provodio, te je jedan od ekološki održivih primjera kružnog gospodarstva kojima bi suvremena Hrvatska morala težiti.

Osvremenjivanje signalizacije na prijelazima cesta preko industrijskih kolosijeka dr. sc. Dražena Kaljužara govori o proble-

mu razlike cestovno željezničkih prijelaza i prijelaza preko industrijskih kolosijeka u Hrvatskoj. Iako željeznička poduzeća kontinuirano provode akcije podizanja svjesnosti građana o mogućim opasnostima, kako autor tvrdi, iste akcije nisu provedene na prijelazima ceste preko industrijskih kolosijeka, što narušava kvalitetu prometnog toka, šteti okolišu i povećava troškove. Autor apelira na potrebu uvođenja novih rješenja problema prijelaza preko željezničkih i industrijskih kolosijeka kako bi se eliminirala potencijalno štetna ponašanja sudionika u prometu.

Uloga gradova u promicanju i implementaciji mjera energetske učinkovitosti u Republici Hrvatskoj naslov je rada autorica izv. prof. dr. sc. Kristine Afrić Rakitovac i Barbare Floričić. Rad je usmjeren na odgovorne prakse i politike upravljanja okolišem kao jednu od dimenzija društveno odgovornog poslovanja, a temelji se na istraživanju koje je pokazalo kako se gradske uprave u Hrvatskoj, suočene s planiranjem i primjenom mjera energetske učinkovitosti, nalaze pred brojnim ograničenjima te kako sami gradovi neučinkovito prate provedbu planiranih mjera donesenih godišnjim planovima u sklopu energetske učinkovitosti. Autorice navode nedostatke i probleme neučinkovitog praćenja i daju savjete za poboljšanje situacije.

Ciljevi održivog razvoja u komunikaciji elektroenergetskih kompanija EU rad je Darka Alfireva, koji govori o tome o kojim Ciljevima održivog razvoja, kako i koliko komuniciraju elektroenergetske tvrtke iz država Europske unije. Autor kaže da se nameće pretpostavka da je i poslovni sektor u sferi energetike prepoznao važnost Ciljeva te ističe da poslov-

ne kompanije uključuju Ciljeve u svoje nefinancijske izvještaje. Autor iznosi analize nefinancijskih izvještaja elektroenergetskih tvrtki, prisutnih na području Europske unije, te zaključuje kako sve tvrtke imaju prostora za unapređenje izvještavanja o Ciljevima.

Mladi i gospodarenje otpadom naslov je rada mr. sc. Mahire Tanković, Lucije Frančić i prof. dr. sc. Šemse Tankovića, nastalog na temelju istraživanja kojima se pokušalo utvrditi u kojoj mjeri mladi sudjeluju u novim ekološkim spoznajama i kakvo je njihovo praktično ponašanje. Rezultati istraživanja ukazuju na postupan rast stupnja ekološke osviještenosti mladih, a autori naglašavaju da se provedena istraživanja mogu smatrati pilot istraživanjima i obraćaju pozornosti na potrebu za daljnjim provođenjem sličnih istraživanja kako bi se pratile promjene u stupnjevima osviještenosti i kako bi se sukladno njima interveniralo.

Prepoznavanje krize prije javne rasprave u zaštiti okoliša naslov je rada dr. sc. Merice Pletikosić koja analizira razlike u informiranju i stavovima javnosti o prepoznavanju moguće krizne situacije kod nositelja zahvata, a prije pokretanja procjene utjecaja na okoliš. Rezultati istraživanja na kojima se temelji rad potvrdili su autoričinu hipotezu o postojanju značajnih razlika u informiranosti i stavovima javnosti i zainteresirane javnosti definirane prema ciljanim sektorskim skupinama o mogućim učincima projekata kojima se zadire u okoliš. Rad ukazuje na važnost informiranosti i povjerenja između javnog, civilnog i gospodarskog sektora, odnosno na poteškoće nastale uslijed neinformiranosti i nepovjerenja, pri prepoznavanju mo-

gućih kriznih situacija do kojih bi moglo doći uslijed različitih projekata koji vode promjenama u okolišu.

Sljedeći rad, vezan uz pitanje recikliranja, nosi naziv *pH neutralizacija otpadnih, procesnih i bazenskih voda s ugljičnim dioksidom (CO₂)*. Autor rada je Krešimir Golec koji čitatelje upoznaje s jednim od načina iskorištavanja CO₂, koji je, kao što znamo, nusprodukt različitih proizvodnih industrija. Zamjena štetnih kiselina s manje štetnim CO₂ ima povoljniji utjecaj na financijske uštede, zaštitu na radu, očuvanje okoliša i produljenje vijeka trajanja različitih oprema čime zasigurno predstavlja praksu koja ulazi u domenu Ciljeva održivog razvoja.

Profesor emeritus Igor Čatić, u svom radu *Sve treba biti oporabljivo*, objašnjava koncept kružnog gospodarstva, koji uključuje i uporabu, odnosno, mehaničko recikliranje, za koje autor tvrdi da je prvenstveno političko pitanje, a tek onda pitanje zaštite okoliša. Pozornost se usmjerava na prenisuku razinu edukacije građana po pitanju razgrađivosti i upotrebljivosti otpadne plastike i na nužnost razumijevanja bio-proizvoda kao umjetnih, od čovjeka stvorenih proizvoda.

Sekcija 3 nosi naslov *Upravljanje procesima za održivi razvoj* i donosi 9 stručnih i znanstvenih radova koji govore o načinima promicanja društveno odgovornog poslovanja i postizanja Ciljeva te o manjkavostima javnih politika glede poticanja održivog razvoja.

U radu *Društveno odgovorno poslovanje – uloga Politehnike Pula*, dr. sc. Rosana Lucijetić i Tamara Žufić Košara žele ukazati na značajnu ulogu koju visokoobrazovne institucije mogu imati po pitanju razvoja DOP-a, kada obrazovnim procesom

prenose i šire znanje koje omogućava razvoj svijesti o društvenoj odgovornosti i njenoj primjeni u budućem poslovnom okruženju. Autorice navode i događaje na globalnoj razini koji su doprinijeli razvoju društveno odgovornog poslovanja i definiraju ulogu stručnih studija Politehnike Pula u njegovu razvoju.

Društveno odgovorno poslovanje kao dio strateškog upravljanja, autorica mr. sc. Vesne Vučemilović i Željke Kadlec, ukazuje na dominantna područja u implementaciji koncepta društveno odgovornog poslovanja, posebno u segmentu praćenja ostvarenja ciljeva na strateškoj i operativnoj razini. Vučemilović i Kadlec navode primjere izvješća o održivom razvoju i društveno odgovornom poslovanju te, između ostaloga, skreću pozornost na nužnost propisivanja izrade nefinancijskih izvješća i za poslovne subjekte srednje veličine, koji zasad u nas nemaju tu obvezu, kako bi se povećala transparentnost poslovanja i podigla svjesnost o važnosti primjene koncepta društveno odgovornog poslovanja u Hrvatskoj.

„*Stručna ocjena po potrebi*“: *Donacije javnih trgovačkih društava* rad je mr. sc. Ivana Šprajca, Marine Škrabalo i doc. dr. sc. Jasmine Božić koji, temeljem rezultata vlastitog istraživanja, govore o nužnosti transparentnosti pri dodjeljivanju bespovratnih sredstava tvrtki u vlasništvu države neprofitnim organizacijama, a u svrhu korjenitijeg suzbijanja korupcije i mogućih sukoba interesa. Autori naglašavaju nužnost izrade preporuka za poboljšanje transparentnosti, planiranih u Akcijskom planu za 2017. i 2018. godinu, uz Strategiju suzbijanja korupcije za razdoblje od 2015. do 2020. godine i uz preporuke za sprečavanje i borbu protiv

korupcije javnih trgovačkih društava pri dodjeli donacija i sponzorstava.

Uključivanje dionika Grupe Podravka u proces nefinancijskog izvještavanja rad je Matije Hlebara koji opisuje način uključivanja dionika Grupe Podravka u proces nefinancijskog izvještavanja u svrhu izrade Izvještaja o održivom razvoju za 2017. godinu. Vrijednost ovog rada nalazi se u ukazivanju na nužnost uključivanja dionika u spomenute izvještaje kako bi međusuradnja dovela do jasnijih ciljeva koji stvaraju kvalitetniju organizaciju te zaključno i kvalitetniju uslugu.

Transparentnost upravljanja opskrbnim lancem mr. sc. Ranka Režeka i Jelene Gruje govori o ulozi brze i dostupne komunikacije između organizacija i potrošača, po pitanju kvalitete i obilježja određenog proizvoda. Primjerom blockchain tehnologije i projekta MyStory, autori ukazuju na prednosti učinkovite komunikacije o obilježjima proizvoda kao važnom elementu povjerenja potrošača u određene organizacije, kakvoću njihovih proizvoda te njihovu održivost.

Sljedeći predstavljeni rad nosi naslov *Provedba Ciljeva održivog razvoja kao dio procesa razvoja regenerativnog društva*. Autori Miljenko Cimeša i Andreja Pavlović nude sažeti prikaz financijskih izvještaja o ostvarivanju Ciljeva održivog razvoja, koji naglašava važnost dijaloga Vlade i građana, građanskih inicijativa i organizacija civilnog društva općenito, a kojeg smatraju važnim za razvoj nacionalnog transformacijskog sustava i primjenu Ciljeva u politikama. Između ostaloga, autori ilustriraju pristup usklađivanju djelovanja poduzeća s Ciljevima na primjeru Ericsson Nikola Tesla, članice HR PSOR-a i vodeće tvrtke na području društveno od-

govornog poslovanja u Hrvatskoj, te pozivaju na pokretanje procesa transformacije organizacija članica HR PSOR-a, ali i hrvatskog građanstva.

Slijedi rad prof. dr. sc. Dragana Rollera – *Porezi i društveno odgovorno poslovanje*. Rad problematizira ulogu poreza i poreznih poticaja kao čimbenika koji utječu na poslovanje poduzeća i uvjete djelovanja poduzeća u globaliziranom svijetu. Autor argumentirano tvrdi kako u Hrvatskoj ne možemo očekivati smanjivanje PDV-a u skorije vrijeme, i naglašava kako je potrebno posvetiti pažnju razvoju fiskalnih politika na lokalnoj razini uz primjere „svjetskih iskustava“ koje je, kaže, potrebno primjenjivati u Hrvatskoj, ne bi li se gospodarska i društvena situacija promijenile nabolje.

Dr. sc. Mirjana Matešić u svom radu *Analiza ostvarenosti Ciljeva održivog razvoja u Republici Hrvatskoj* koristi podatke iz Eurostata koje komparira s rezultatima koji su za Hrvatsku objavljeni u SDG Indexu, a govore o pokazateljima temeljem kojih je ocijenjen stupanj ostvarenosti svakog pojedinog Cilja za Republiku Hrvatsku. Autorica zaključuje da prikazani rezultati govore u prilog tezi da je većina pozitivnih rezultata povijesno uvjetovana, odnosno, da je većina njih rezultat samih društveno-poslovnih okolnosti, a ne svjesnih napora za postizanje Ciljeva. Također, autorica preporučuje snažnije ulaganje napora u napredak i ostvarenje ekonomskih Ciljeva jer se, kaže, očekuje negativan trend ekonomskog razvoja i govori kako se daljnji napredak zasigurno može očekivati u okolišnim Ciljevima.

Održivi razvoj i javne politike: digitalizacija i informatizacija Hrvatske Dubravke Bačun temelji se na istraživanju provedenom

na slučajnom uzorku podataka s mrežnih stranica koje se odnose na zemljišne knjige i katastre. Rezultati ukazuju na problem neuređenosti podataka u zemljišnim knjigama i katastru Republike Hrvatske. Rad upozorava na diskrepanciju između rada javnih institucija i propisanih dokumenata koji usmjeravaju njihov rad, što uzrokuje zbunjenost građana i odbojnost prema sudjelovanju u oblikovanju javnih politika. Ovaj je Zbornik vrijedan prikaz stanja u Hrvatskoj po pitanju provođenja javnih politika Europske unije vezanih uz društveno odgovorno poslovanje i održivost, čiji radovi pružaju dobar temelj za daljnja istraživanja, kao i utemeljene sugestije i promišljanja o načinima realizacije politika Ciljeva održivog razvoja, koje obuhvaćaju i koncept društveno odgovornog poslovanja. Također, radovi Zbornika čitatelje podrobnije upoznaju s određenim europskim politikama, Ciljevima i konceptima društveno odgovornog poslovanja te daju uvid u prakse koje treba promijeniti i prilagoditi ne bi li hrvatsko društvo kvalitetnije i obilnije doprinosilo Ciljevima i unaprjeđenju stanja u Europskoj uniji po pitanju održivog razvoja te postalo uzorom državama unutar i izvan Europske unije.

Matea Bučkal